

יד, וזה מהני גם בנכנס בע"כ כמבואר בשו"ע שם, ולי' דבורי מיירי בלקח חנם חדר מיוחד, ולפי' לי' דהא דאמר להו"א חנוי יכול, היינו שמינה חדר לבע"כ, ולי'.

7 (ח) שו"ע סי' שפ"ד סי' אגו חיל כו' נראה דאם שכרו כל בע"כ, גם כזה מותר ואע"ג דהשתא לית להפקיד שכרו ממנו רשות בלתי חלה, הוי כשכיר שעבר משכירתו דלא נתבטל השכירות, וכמ"ל סי' י"ח, מיהו כשהם בחצר ישראל כבר כתבנו שם דלריך טעם למה יועיל שכירות רשות צבית שהיה של ישראל ואח"כ נמכר לעכו"ם, אבל למה דמקילין בזה, גם באגמי חיל יש להקל ובע"כ"ל חות ו' החכה שיהא לשר שקנו ממנו רשות להו"א חת חלו מן הצית, ולי' למה לריך תנאי זה, ולמעשה נראה להקל בזה, דהא הרשב"א מוקיל לגמרי בד"ץ, וכש"כ צ"ע לכן לבע"כ חפישת יד, ונראה דחפישת יד מהני אף באין בע"כ דר צבית זה, אלא בחצר, ואם תיקנו כל העיר אף בדר בחצר אחרת, וכדין אורח כמ"ל לעיל, ואם הצית שכור ולא נתבטל השכירות בשביל זה, מקרי השוכר בע"כ, ומהני חפישת יד של השוכר, [ואם משיירין חדר אחד לבע"כ ואין להם רשות להו"א אפשר דגם המחדר מודה להקל וכמ"ל סי' ל"ז ולע"ז]: [ואגמי חיל שאין אובלין צבית חלה ישנים יש לעי' אי אסרי דאע"ג דק"ל מ"פ גורם וי"ל דאי מיימי לכו רופחא צביתם טפי נוחא לכו].

(ט) כבר כתבנו דישאל שהשכיר לא"י חדר מיוחד ואין לו חפישת יד אומר עליו, אם לא ביכול לסלקו צבית בע"כ פחות לחדר המושכר, [ואע"ג דביכול לסלקו לחדר סני לענין דיכול למיגר מהעכו"ם החס במשכיר עכו"ם אבל במשכיר ישראל לא וכמ"ל סי' י"ח] ונראה דאף אם השוכר הוא עבדו ומשרתו ומקבל פרס ממנו מי"מ אם אין צית בע"כ פחות לחדר המושכר אומר, ואע"ג דבעירוב זה אללן ושלין עמבן דוירין נחשבין כאחד, מי"מ כיון דכשמוליבין עירובן למקום אחר לריך עירוב לכא"ל כה"ג עכו"ם אומר אף כשעירוב זה אללן, מיהו כשאין עמבן דוירין אינו אומר אף כשעירוב זה אללן, מיהו (ז) ולפי' ישראל שהשכיר לעכו"ם חדר מיוחד ויש לו חפישת יד לישראל לא מהני לדעת הר"י שהצ"ח הרמ"א בהג"ה סי' ש"ע סי' אגו דלא מהני חפישת יד צ"ע עמבן דוירין ומוליבין עירובן למקום אחר, אמנם בשו"ע סי' שפ"ד סי' מבואר דמהני חפישת יד ישראל המשכיר שלא יאסור העכו"ם, וכמדומה דזה דלא כהר"י אלא חפ"י משוי' ל"י לשוכר כאורח, ואפי' מוליבין עירובן למקום אחר עירוב אחד לכלן, וכן הרשב"א צחי' סי' א' כתב דחפישת יד עכו"ם מהני שלא יאסור שכירו ולקטנו אף צ"ע לו חדר מיוחד, ומבואר דאף במוליבין עירובן למקום אחר מהני חפישת יד דהא החס במשכיר עכו"ם ואין עירוב זה אללן וזה דלא כהר"י, וחומא על הרמ"א צחי' ש"ע שסתם כהר"י, ונראה להלכה דיש להקל בהרשב"א דמהני חפ"י אף במוליבין עירובן למקום אחר.

(מ) קיי"ל דאין אומר אלא מקום פיתח ולפי' אם יש כמה חדרים צבית וחדר אחד מיוחד לשלחנו בשבת, אין חשיב דירתו אלא חדר שהוא חובל, ושאר החדרים בן צבית החצר, ולפי' מותר להו"א כלים ששבתו בשאר החדרים מחדרם לחצר בלא עירוב, וכן להכניס לתוכן כלים ששבתו בחצר, ומיהו מניחין ע"ח שמה דבעינן צית הראוי לדירה, ואם הניחו שם עירובן אפשר דחשיב צית, וכדאמר ע"ג א' בהבוא און סהדי דאי מיתדר ל"י החס כו' והרשב"א צחי' ע"ג צ' כתב דאי עממא על ע"ח למ"ד מחוס לינה גורם. וזה"ל דירוש' שריה זב"ה

עם בע"כ כלום, ויש לו פתח להזר צ"ע, ובע"כ אין לו חפישת יד בחדרו, וגם בע"כ אינו יכול לסלקו, חפ"ה אינו אומר, עד ל' יום, ומותר להו"א מחזר לביתו, ולא עוד אלא אף ביושב בכל החצר נעשה שכן לפני מצוי, ומשמע דמותר להו"א מציתו למצוי, ואורח ח"י ג"כ כדון זה, אלא דכרגיל אין לו דין אורח אף קדם ל' יום, ואורחים אחרים זע"ז כשאין בע"כ עמבן, ונראה דכשלא עירבו בחצר, אחריו זע"ז צבית מחדר לחדר, וכן כשלא שחפו אחריו זע"ז בחצר, אם אין בחצר תושב אחד, ודוקא ישראל חושב עושה אותן אורחין אבל לא תושב ח"י, ואף אם בן אורחין אללו וכו' בעל החצר, חפ"ה אחריו זע"ז.

(כ) שו"ע סי' שפ"ד סי' אגו חיל כו' צבית ח"י ירו' מכו לשכור רשות מהפוגדק כו' ופי' הגר"א שזו מה ששאל בגמ' דין ס"ה צ' צבוי משכיר ולא הוי שוכר א"י אגרינן מיני, אהא ר' אפס כו' ושרא לון כו' וכי מותר שהא"י צא ומוליאן לא עשינו כלום, ר"ל שהשוכר לא יקיים שכירות המשכיר ואע"ג דמיירי צמני מסלק ל"י משכיר לשוכר כמבואר בגמ' דין מ"מ השוכר יוליאם צ"ע, ומעתה אין הצחוס שלנו כו' להו"א אינו יכול כו' נראה דהוי דרים האנשים עמבם בחדר אחד, וחפ"ה ראוי לאסור, אלא משום שהוא בע"כ ואינו יכול להו"א לבעלים אינו אומר, ונראה דאפי' אם הוא בחדר צ"ע שלא ברשות אינו אומר כיון שאינו יכול להו"א לבעלים הרי הוא כאורח, אבל באדם שיכול להו"א אומר, ואפשר דאפי' אם הוא בחדר אחד עם ישראל אומר, ונראה מדברי הגר"א דהכי קי"ל דהכי דהא"ס יכול להו"א אומר עליו, ואע"ג דקיי"ל כו' אפס דשרא לון למיגר מהמשכיר, וצירי משמע דמאן דאסר דיכול להו"א אומר למיגר מהמשכיר, ל"ל דאין מחלקין ציניהו וגם ר' אפס מודה דיכול להו"א אומר, [וכא דאמר פ"ח א' יש דין גזל בשבת כו' בישראל חייבי דליית דינא, וכה דלכסנאי אומר לאחר ל' ולא אמרינן דבעלים יחזור צו בשבת וכו' דין גזל דאפשר דמסתמא כבר נתראה שלא יוליאן בשבת, ועוד דהחס צני תחננה אינם צאים בשבת למלאת אבל הכא אכסנאי דר בשבת]. וכה דלכסנאי אינו אומר החס בעושה שלא ברשות אבל אינו יכול להו"א את הבעלים, וכי עוד הגר"א דאפי' ברשות לריך חפישת יד, ולא אמרינן דלא השאיל לו כדי שיאסור עליו דלא אמרינן כן אלא דיכול לסלקו, ונראה דכונת רצו דמה שאינו יכול לסלקו מחמת אלמותו של הנכנס מקרי אינו יכול לסלקו, דהא לא משמע דחייבי בהשאיל לו חנון שאינו יכול לסלקו קדם הזמן ולי'ע, ולמשי"כ לעיל אין היתר דיכול לסלקו בעתה שלא השאיל לו שיאסור עליו, אלא בהשאיל לו חדר צבית שהוא דר צו והחדר פתוח לביתו ונעלף לו, ואם כן הוא גם דעת הגר"א ל"ל דמפרש דברי הרמ"ם וכו' הגהת הרמ"א סי' שפ"ב סי' א' ישראל שהשכיר או שהשאיל ציתו ר"ל ציתו שהוא דר צו השאיל לו חדר, וה"ל הכא כונת הגר"א באופן זה.

(ל) במ"ב סק"ז ואם משנה הפקיד מחוק כו' ר"ל ואינו אומר לעולם, תימא שלא הביא דעת הגר"א דכל שהאדם יכול להו"א לבעלים אומר עליו וצ"ח מיירי במחצר, ובאמת משמע מדברי הרשב"א דאפי' בעשה כחוק יש לזה דין שלא ברשות, ולדעת הגר"א גם המחצר לא פליג בצמצא זו, אלא שאומר מכה דברי בירי משום שיכול להו"א.

שם צב"ה ד"ה כלים, כתב לחד להקל בכל כלים, ונראה דאין להקל בזה, דהכא לא נעשה בע"כ כשכירו ולקטנו, אלא בישראל וא"י שדרים בחדר אחד המבואר סי' שפ"ב ע"ג, וזהו כונת הא"י שהביא, ואף אם היה כשכירו, אכתי לריך לשכור מחייבי דליית חפישת יד

שאלות ותשובות

מהרש"ם

חלק המישי

מכ"ק רבינו נאון הגאונים המפורסם בכל קצו ארץ ואיים
רחוקים מופה"ד והדרו רשכבה"ג אבי רכב ישראל ופרשיו
מרן רב שר

שלום מרדכי הבהן

זצלה"ה האבד"ק ברעזאן יע"א.

ומלפנים אבד"ק פאטאק ואבד"ק יאולאוויטץ וראבד"ק ביטשאטש המאיר
לארץ ולדרים בחיבוריו היקרים ספר משפט שלום על חו"מ דעת תורה
וגילוי דעת על יו"ד ה' שחיטה וטריפות ועל שאר הלכות מיו"ד מס' ס"א
עד ס' ס"ט והנה ת אר"ח ה' על כל השו"ע או"ח ושו"ת מהרש"ם ד'
חלקים וס' תכלת מרדכי עה"ת ועוד חיבורים אשר עודנו המה בכתובים
הלא המה חי' והנהות על ש"ס ועל שו"ע יו"ד וחי' על שמות ניטין
וס' הכללים, הש"י יזכני שיצאו לאורה.

ועתה הוספנו עליהם

- א. השמטות מחלק ראשון, הדפסנו על מקומו בסוף ח"א
- ב. התשובות שנדפסו בספר משפט שלום הדפסנו ג"כ בסוף ח"א.
- ג. מאמרי הדרשות, הדפסנו בסוף חלק ב'.

יצא לאור בשהתדלות נכדי המחבר זצ"ל

ע"י בית מסחר והוצאת ספרים של

יהושע אלי' גראסמאן

ניו יורק

הוצאת גראסמאן פאבלישינג הויז

Published and Distributed by

E. GROSSMAN'S PUBLISHING HOUSE

75 NORFOLK STREET

NEW YORK 2, N.Y.

7

ונעשה צעו' ג"כ שיסתנה שונו קלה, ועלה צלבי
 לומר לפמ"ש הוסי' זמחים ל"ו ומסכים ל' דאף דכ"ח
 ע"י הוסק נעשו פנים חדשות ו"מ גבי תנור שכל
 השנויטו ע"י הוסק ועומד לכך לא מיקרי פכ"ח
 ח"כ ה"כ גבי קאווע שאין דרכו לאכול רק צביטול
 ל"ה נסתנה כלל ולא דמו לזחים ולעכזים ומטיס
 שלפענוים אוכלים אוחס באופן אחר אבל צלח
 נוכח זכום דוכתי צמ"ק ובפרט צפ"ע דצ"ק דגם
 דבר העומד לכך, מיקרי סיטוי וגם נקלח נקומוח
 שפצחתי מוכח כן ובפרט דמה"ט וצרכין ששכל
 נוסד לנשתנה כנודע, ולכן ח"ח להקל כלל מנעם
 זה, וגם צלח"ה אין כל הדברים והנושאים שוים
 וכלוונכח נכל דוכתי שפצחתי דמוכרחים לחלק
 בין הנושאים וקלרתי כי אין כ"מ כעת זה,

ובעיקר דברי הרב ונלאדי ז"ל ל"ע צלח"ה דהא
 הפוסקים כ' גם ענמא דשמא יאמר לנשות
 שצילו זה שייך גם צביטול וגם מדברי מב"ח
 ס' תקי"ו שהקשה מהא דנצואר שם קדומה שנתון
 היום שרי אהא דקי' שכ"ה מוכח דאין לחלק בין
 נטון מע"ש או לא, ודצ"ו הקדושים ל"ג לעכ"ד
 וכונס"ל, ומהני כ"י העירוני מרש"י שצח כ"ח ד"ה
 ואייתי כו' וצחול מוכח דק"ל דצחח אסור וי"ל
 דרש"י סובר בהאסורין גם י"ל דל' הש"ס כדצוחח
 עזר מוכח דצחול ורק נוסד צש"ע דח"כ לא
 נשנע היתר מנצוחח. ונ"ש צדין הטלעול שח"ח
 לשכור שם רשות כלל כי הוא ללעג וקלק ציניהם
 והנה ר"מ פתח פתחא דהיתרא מכה נה שאוכלין
 האורחים כולם צינה ח' הנקרא איסוראליע
 והציח נקי' ש"ע ס"ד אבל כפי סכ' יש שם איזו
 אורחים שאוכלין לפעמים צצחיהם אשר הצעה"צ
 מולח להם וצינה המצטלה שבו וח"כ אף דנצואר
 שם ס"ג דח"ה האפי' והציטול צמקוס ח' הוי כמו
 שאוכלין שם אבל זהו רק צמטאיל רשות ולא צמטכיר
 כמ"ש המב"ח ופמ"ג שם, וגם צלח"ה כיון דמעכ"ה
 אוכלים לצדס צציהם טוב אוקרים זע"ו ולרבינן
 עירוב והס אינס מודין צעירוז וח"כ אין צה תקנה.

76

ואמנם מ"ש דיש שם להצעה"צ תנורין של קחכלים
 וייטלעליס מנלי"ו ועומדין צכל מדרין
 המושכרין ואין לורך צהס להאורחין כלל ואיכס
 מושכרין להס כלל ורשות ציד צע"צ להוליאח מוס
 וכיון שהס מוקלים וכצדים הוי כדין תפיסה יד
 הנצואר צמ"ס וש"ע שם ס' ש"ע ס"צ דח"ה יש
 לצע"צ תפיסה יד צמדריס המושכרין אין אוקרים
 עליו, ולבאורה עלה צלבי לפמ"ש התוס' צילה י"צ
 גבי מנצל גיד ציו"ע דח"ג דאסור ואין צו לורך
 ו"מ כיון שהוא רשע ודעוהו לאכול הוי לורך
 לדיוי כיון דחזי ל'י וכה"ג כ' הדרישה הוצא
 צצ"ש אי"ע ס' ל' סקט"ו גבי נקדש ח"ל דח"ג
 דמופת נדה ל"ה חופה מוסד דלח חזי לציהא אבל
 נקדש ח"ל הוי חזי לדיוי כיון דנקדש צאיסור ע"ש
 ועתו"ס צ"ק ל"ה וסקהדרין פ"ד שכי' כה"ג גבי
 מצעיר צאיסורי הנאה וע' שו"ת זכרון כהונה
 שהעלה דאף דאין זכי' צאיה"כ ו"מ וי שהוא רשע
 וחספ צאיסור שפיר מהני צי' זכי' לדיוי, ח"כ ה"כ
 אף דקיו"ל דצרים שאין נעלים צצחה כיון דלח חזי
 לטלעולס הוי תפיסה יד היינו צמי סנהד צאיסור
 מוקלס אבל צרשע המחלל שצח ל"ש ד"מ כלל, אבל
 צאונה נחלס דע"י כצדו נוכל להקל ואף דהמב"ח

סק"ג סקספ צזה לונה בצול יש לכודז לעכ"ד הדצר
 פשוט דחלוי חס אינו עשוי לטלעול צכל פעס וכחא
 דכלי עץ העשוי לנחה דלש"י רנצ"ס פ"ג וכלים
 ה"ח אפי' חס אינו כצד הנחה חס עטלו צפ"ו
 לנחה עטור רק דחס נחזיק מ"ס סמנ"י עשוי
 לנחה ולש"י רנצ"ד דוקא שמוקבל וי' סאה וחי פחות
 מזה צעיון דוקא שיהא איסור ג"כ צעטולה מיקרי'
 עי"ו עשוי לנחה וצנ"ח חגיגה כ"ו הוכיח בהרנצ"ס
 מהש"ס דמגלה כ"ו וח"כ ה"כ אפי' אינו דבר הכצד
 ועשוי לכוח צמקוס ח' מיקרי כצד לדיוי, וח"כ
 ה"כ צזה, ויש לדון צזה לפמ"ש חו"ט פ"ח דעירובין
 מ"ד לחוכיה מל' מהדרי"ק דצעיון דוקא שיייר
 נעשיר לעלמו זכות זה סיטיח שם חסיל"י אבל חס
 לא שיייר צפ"ו רק שפסוכר לא הקפיד עליו עד
 עתה ואס ירלה שוכר צידו להוליאח חסיל"י לח"ע
 לא מיקרי תפיסה יד ח"כ ה"כ צזה וד' חו"ט
 הכ"ל ה'י צהעלס ומסמ"ג צח"ח שם סוקס"ג שצדין
 דמייירי צלח הסנה כלל אבל צהחנה אפי' דצרים
 הנעלין צצחה מיקרי תפיסה יד ומהו"ט הכ"ל
 נחלס להיפוך אבל כפי שרמ"ו הפמ"ג ל"ס ע"ש חס
 אולי דיצר שם מזה וסולק על מהו"ט וגם י"ל
 דצכ"ד שהמנהג כן שמוגדין התוכי' שם תמיד אין
 ציד שוכר להוליאח צלח רשות צעה"צ גם מדינא
 ועל השוכר לחתנויי, ח"כ נחלס דיש לקמוך ע"ו
 ולהקל צלח עירוב, וגם צשו"ת הורה נחלס כ'י
 ל"ג העיר צעלמו צזה וקיים דצשעה"ד יש ללרף
 ד"ו לקריף ומסמ"ג שמו"ח צש"ר ס' קל"ה
 שכי' דצזה"ו דשכרין בין העכו"ס וצכונה עיירות
 חנו מתי נוספר ואיזו ציה הצכו כו' ולכן
 מוקל לגמרי צלח שכירות לא הפסיד דל"ש צזה"ו
 גזירה חז"ל כלל, ומחס ע"ו מהר"ח ח"י ע"ש וידוע
 שלא נלפס צזמן הש"ע וצשעה"ד כזה כדחי הוא
 לקמוך עליו וכצד רנחתי לעיל צהש"ו הרשקונה
 ל' ג"ר ששהיר צזה רק שלא נלאו לצו להקל
 לגמרי ומהר"ח ח"ו מוקל לגמרי וצשעה"ד נוכל להקל
 ולקמוך ע"ו.

ומה ששאל צדין זייגריל זה"ע עס שרשרת זה
 ותחוצ צהשרשרת אצן עוב נקקרה צרעוליאכט
 יקר חס ווחר ללחה צו צצחה וק' שצוכרונס כי
 צשו"ת שו"מ החיר צפסי', והנה ידעתי גס ידעתי
 מדצדי שו"מ והוא צמ"ג סוס"י ל"ח והנה סהח"ל
 לא נסח הזייגריל צמקוס שאין עירוב והוא כ'
 דע"י רציד זה"ע הוי חכסיע לכ"ע וזה זמן כציד
 שומעתי צצס חסוצה צכה"י מהגאון המנוח אצדי"ק
 לחזו ז"ל שהעלה לאיסור אבל לא ידעתי עעמו,
 ונענד"כ לפמ"ש הצ"י ס' ש"ח דאין הצ"ע מפלים
 לחיק כסף דאין אוננים נעשה לחיק רק להיפוך
 וח"כ ה"כ צזה גם חס השרשרת יקר מן הזייגריל
 ו"מ אין הזייגריל עפל וכיון דהזייגריל טעון צפנים
 ואיכנו חכסיע אינו צעל לגבי השרשרת אך דחס
 הוא קצוע ומחוצר צו י"ל דמוי למפתח ושלסלה
 דכיון שאיכס גוף צפ"ע שרי ע' צצ"י ונ"ו ואף
 דהמפתח הוי ג"כ צגלוי ודין חכסיע על"ו הרי
 מדסולרד הצ"י לומר גבי צ"ע מוסד דהוי גוף צפ"ע
 מוכח דחי הוי מחוצר שרי אף שהצ"ע צפנים, ואמנס
 חס הזייגריל אינו קצוע צשרשרת רק חלוי צקקס
 כ"ל דאף חי נומא דהשרשרת ווחר ללחה צו ו"מ
 הזייגריל אסור להוליאח כיון שטעון צפנים צתוך

דְּהֵכִי לֹא הִשְׁאִיל לוֹ, וְכִינּוֹן שָׁגַם עוֹשֶׂה כָּל צָרְכָיו בְּבֵית הַמִּשְׁאֵל, נֶעֱשֶׂה כְּאוֹרַח (שם).
 ז) שְׁלֹא יִהְיֶה נֶגְרַר דַּעְתּוֹ אַחֵר חֲבֵרוֹ, כְּגוֹן בֶּן אֶצֶל אָבִיו, וְתִלְמִיד אֶצֶל רֵבּוֹ, וְעֹבֵד
 וְאִשָּׁה, אֶף-עַל-פִּי שֵׁישׁ לְכָל אֶחָד חָדָר בְּפָנָיו עֲצָמוֹ, אֶף-עַל-פִּי שְׂאִין שׂוֹם שְׂיָכוֹת
 לְאָבִיו וְלִרְבּוֹ וְלַבְּעַל לְחֹדְרָם, וְגַם אוֹכְלִים בְּחֹדְרָם, אִם הָאֵב וְהֶרֶב וְהַבְּעַל נוֹתְנִין לָהֶם
 פָּרֶס, דְּהֵינּוּ שְׁנוֹתָנִים לָהֶם מֵאֲכָלָם, בֵּין מֵאֲכָל אוֹ מַעוֹת לְקִנּוּת מֵאֲכָלָם, נִחְשָׁבִים
 כְּאֶחָד מִבְּנֵי בֵיתוֹ. וְאִם הֵם דָּרִים בְּחֹצֵר לְבָדָם, אֵינָן אוֹסְרִין. וְאִם יֵשׁ גַּם דִּיּוּרִין בְּחֹצֵר,
 דִּינָם כְּמוֹ שֶׁמִּבְּאֵר בְּסִימָן ב'. ח) שְׁלֹא יִהְיֶה לָהֶם שׂוֹם שְׂתַפּוֹת בַּפֶּת. אֲבָל אִם יֵשׁ לָהֶם
 פֶּת אֶחָד בְּשְׂתַפּוֹת בְּאֶחָד מִן הַבְּתִימִים, אֶפְלוּ בְּבֵית-הַתְּכָן וּבֵית-הַבְּקָר שְׁקוּרִין "שְׂטָאֵל"
 [רַפְתָּן], סוּמְכִין עָלָיו מִשׁוֹם עָרוֹב. אֲבָל אִם מִנְחַת בְּחֹצֵר, לֹא, שֶׁהָרִי הָעָרוֹב צָרִיף שִׁיּוּהִי
 מִנְחַת דּוֹקָא בְּבֵית, אֲבָל לֹא בְּחֹצֵר (סִימָן ש"ו סעיף י"א). ט) שְׂיָדוּר בּוֹ חֲבֵרוֹ בְּשַׁבָּת.
 אֲבָל אִם הֵנִיחַ בֵּיתוֹ וְהִלָּךְ לִשְׁבוֹת בְּחֹצֵר אַחֲרָת, אֶף-עַל-פִּי שֶׁבְּשַׁבָּת חֲזוֹר, כִּינּוֹן
 שֶׁבְּשַׁעַת קִנּוּת הָעָרוֹב לֹא הָיָה דָר כָּאֵן וְהִסִּיחַ דַּעְתּוֹ מִלְּדוֹר כָּאֵן, קָיָמָא לָן דִּירָה כִּלְאֵ
 בְּעָלִים לֹא הָיָה דִירָה. י) נִרְאָה לִי שְׂבִית שְׂאִין בּוֹ אֲרַבְּעָ אַמּוֹת עַל אֲרַבְּעָ אַמּוֹת, הָדָר
 שֶׁם אֵין צָרִיף עָרוֹב וְאֵינוֹ אוֹסֵר, וְצָרִיף עֵינָן. וּמַעֲכָשׁוֹ נִבְאָר פְּרֻטִיָּהֶם:
 ב) הָא דַּאֲמִרִינָן דְּבֵית שַׁעַר לֹא הָיָה דִירָה, דּוֹקָא כְּשֵׁישׁ שְׁנֵי חֲדָרִים בְּפָנָיו. אֲבָל אִם
 אֵין רַק חֲדָר אֶחָד, לֹא חֲשִׁיב כְּלִי הָאֵי שְׁנֵי אַמְרֵי דְהָיָה בֵית שַׁעַר לְחֹדְרָא אֶחָד, דְּבֵית שַׁעַר
 לְיַחֲדִיד לֹא שְׂמִיָּה בֵית שַׁעַר. וְנִרְאָה לִי, דַּאֲפְלוּ יֵשׁ לְפָנָיו כְּמָה חֲדָרִים וְלְחִיצוֹן חֲדָר
 אֶחָד, כִּינּוֹן שְׂאִין דָר בְּחֲדָרִים הַפְּנִימִיִּים אֶלָּא בְּעַל הַבֵּית אֶחָד. נִקְרָא הַחִיצוֹן בֵּית שַׁעַר
 דִּיחִיד וְאוֹסֵר (ש"ע סעיף ג').

ג) בְּעַל הַבֵּית שֵׁישׁ לוֹ הֶרְבֵּה חֲדָרִים בְּחֹצֵרוֹ וְהִשְׁאִילָן אוֹ הַשְּׁפִירָם לְאֲנָשִׁים אַחֲרִים,
 אִם שִׁיר לְעַצְמוֹ רְשׁוּת שִׁיכוֹל לְהֵנִיחַ שֶׁם בְּקִבְעוֹת מִטְּלָטְלִין שְׁלוֹ, אֶפְלוּ אֵין לוֹ רְשׁוּת
 רַק בְּפָנָה אַחַת וְלֹא בְּכָל הַבֵּית, וְהֵנִיחַ שֶׁם בְּבִתְיָהֶם דְּבָרִים שְׂאִין דְּרָפְנָן לְטָלָן בְּשַׁבָּת
 בֵּין מַחְמַת כְּבָדָן שֵׁישׁ טָרַח לְפָנוֹתָן אוֹ שֶׁהֶם דְּבָרִים הַמְּקַצִּים, הָרִי זֶה כְּאֵלוֹ דָר עִמּוֹ
 בְּבֵית וְהַשּׁוֹאֵל וְהַשּׁוֹכֵר נִחְשָׁבִין רַק כְּאוֹרְחִים וְאֵינָן אוֹסְרִין, וּמִתָּר לְטָלְטֵל לָהֶם וְלַבְּעַל
 הַבֵּית בְּחֹצֵר כִּלְאֵ עָרוֹב. וּמִכָּל מְקוֹם אִם יֵשׁ גַּם כֶּן דִּיּוּרִין אַחֲרִים בְּחֹצֵר שְׂאוֹסְרִין עַל
 בְּעַל הַבֵּית וּמִנִּיחִין הָעָרוֹב אֶצְלָם, כְּדִלְעִיל סִימָן א', אַמְרִינָן מִגּוֹ דְהָיָה אֲסִרִי, הֵנִי נְמִי
 אֲסִרִי, וְצָרִיכִין לְעָרֹב. אֲבָל אִם אֵין לַבְּעַל הַבֵּית תְּפִיסַת הַיָּד בְּבֵיתָם, כְּגוֹן שְׂאִין לוֹ

נִשְׁמַת אָדָם
 א) כִּן גִּיל לְדוֹקָק מִלְשָׁן רַמְבַּ"ם בַּפ"ד מֵהִלְכוֹת עֵירוּבֵין הִלְכָה ט', שְׁכַתְב: י' בְּתִים זֶה לְפָנִים מִזֶּה דַעֲשִׂירִי וְהַתְּשִׁיעִי נוֹתְנִין עֵירוֹב אֲבָל הַחִיצוֹתִים כו' הוֹאִיל וְרַבִּים דּוֹרְסִין בָּהֶם ה"ה כְּבֵית שַׁעַר, אֲבָל הַתְּשִׁיעִי אֵין דּוֹרְסִין בּוֹ בְּרַבִּים אֶלָּא יַחֲדִיד כו', וְכֵן כְּתֹב רַשְׁב"א בַּעֲה"ק דָף כ"ד ע"א בְּרִין הַנּוֹכַח וְז"ל: לְפִי שֶׁהַחִיצוֹן שֶׁל

רְשׁוּת לְהֵנִיחַ מִטְּלָן
 שְׁלֹא שִׁיר לְעַצְמוֹ
 שִׁיצְטָרֵף בְּעַל הַבֵּית
 הָיָה הֵנָּה אוֹרְחִים
 ד) בְּמָה דְבָרִים א'
 אֲבָל אִם שְׂכָר בְּתִין
 לְבָדוֹ שְׂכָר מִן הֵנָּכָה
 וְלֹא יָכוֹל לְסַלֵּק א'
 מִתְּחִלָּה הַבְּתִים בְּל'
 יוֹסֵף בְּשֵׁם מֵהֵר"ן,
 בֵּית לְעַצְמוֹ (שם):
 ה) אוֹרַח שְׁתַּאֲר'
 נִתְאַרַח אֶלָּא לְשַׁלֵּל
 עָרוֹב, וְאֶפְלוּ הֵם א'
 הַבֵּית אֶחָד שְׂדָר ש'
 בְּעַל הַבֵּית כְּלָל רַק
 אֵינָם נִחִים שֶׁם רַק
 שְׂצ"א):

ו) וְלִכְּן הַסּוֹחֲרִים
 ב) בְּאֵמַת בְּטוֹר וְש"ע
 זְכוּת לְהֵנִיחַ
 יֵשׁ לוֹ שֶׁם כְּלִים שְׂאִינָן
 שְׂאִינוֹ אֶלָּא ע"י מְקָרָה, וְג'
 רַש"י בְּדָף פ"ו שְׁכַתְב: ד'
 וּמִשְׁמַע הֵנִיחַ שֶׁם שְׁלֹא
 אֲבָל בְּמִדְרָגָה פְּרָק כִּיצַד
 כְּשִׁמְעַכְבֵּ לְעַצְמוֹ זְכוּת לֵה
 עֲצָמוֹ מֵהֶם, וְכ"כ מֵהֵר"ן
 רִיטְב"א וְז"ל כְּגוֹן, חֲצוֹר
 מִשְׁכִּיר בְּתִים וְהָיָה מִנִּיחַ
 וְכֵאלֵלוֹ לֹא נִתְרוֹקְנָה רַש'
 דְּבַעֲיָן דּוֹקָא שִׁיּוּהִי לוֹ
 מִשְׁכ"כ דְּאֵי בְּעֵי שְׁקִיל וְט'
 וְכִינּוֹן שְׂאִין לָנוּ בְּהַדְיָא בִּפ'
 וּמֵהֵר"ן וְהַתְּשִׁיעִי יוֹתֵר כ'
 מִשְׁמַע, וְהַלַּח"מ הֵנִיחַ ו'
 שִׁינְטֵלֶם בְּשַׁבָּת, נִימָא שו'

ח"א קמ"ה הל"א
 ח"א קמ"ה
 ח"א קמ"ה הל"א

רשות להניח מטלטליו בביתם, אף-על-גב שאינן מקפידין על זה, מכל מקום כיון שלא שיר לעצמו זכות זה, או אפלו ששיר לעצמו זכות והניח שם דברים שאפשר שיצטרף בעל הבית להשתמש בהם בשבת או להוציאן מביתם מחמת איזה סבה, לא הוי הגוף אורחים לגבי בעל הבית, וצריכין לערב (שם), בן נראה לי:

ד במה דברים אמורים, דמהני תפיסת היד, כשהיו הבתים שלו קנויות או שכורות. אבל אם שכר בתים מנכרי אדעתא דהכי בשבילו ובשביל חברו, אף-על-פי שהאחד לבדו שכר מן הנכרי ונתרצה שידור חברו אצלו, הרי הוא רק פשליח מחברו לשכר ולא יכול לסלק את חברו, ולא מהני מה שיש לו בו תפיסת היד, אם לא ששכר מתחלה הבתים בשבילו לבד ואחר כך השכיר לחברו ושיר בו תפיסת היד (עיי' בבית יוסף בשם מהר"ן), וכל שכן דלא מהני תפיסת יד אם כל אחד קנה או שכר או שאל בית לעצמו (שם):

ה אורח שנתארח בחצר אפלו שכר בית בפני עצמו ואוכל בפני עצמו, אם לא נתארח אלא לשלשים יום או פחות, אינו אוסר על בני חצר, והוא והם מתרים בלא ערוב, ואפלו הם אורחים הרבה וכל אחד דר בבית בפני עצמו. ודוקא כשיש שם בעל הבית אחד שדר שם בקבוע, דנעשים כלם אורחים לגביה, ובטלים. אבל אם אין שם בעל הבית כלל רק שכלם אורחים וכל אחד יש לו חדר בפני עצמו שאוכל שם, אפלו אינם נחים שם רק שבת אחת אוסרים זה על זה, וצריכין לערב (שם בסימן ש"ע וסימן שצ"א):

ו ולכן הסותרים הנוסעים, ונזדמנו לשבות בעיר המקפת חומה וישראל אחד דר

נשמת אדם

דכל כלים שמותר לטלטל בשבת אין אדם מסיח דעתו מהם מלהשתמש, ודומה לגוסס בס"י שע"א עיין שם במ"א ולמבוי שנפלו קורותיו בשבת בס"י שס"ה, דכל שאינו עשוי לעמוד כל השבת ל"א הואיל והותרה, וס"ל דדוקא במניח ביתו בסימן שע"א שהסיע מלבו אמרינן אפילו חזר, מותר, ע"ש מה שכתבתי, אפילו לא שייר אלא פינה אחד (כ"כ ב"י בשם מהר"ק), וכן משמע מב"ח שהקשה על לשון רמב"ם שכתב, דאם הוא דבר הניטל בשבת כיון שיכול להוציאם משם, ותימה דאע"פ דבעה"ב יכול להוציאן כיון דאין השוכרים רשאים להוציאם משם הוי ליה תפיסת היד, ולכן כתב דיותר נראה כפירוש"י דאי בעי שדי לאבראי ר"ל השוכר ע"ש, עכ"פ מוכח דס"ל כרמב"ם שיהיה לו רשות להניח שם. ולפי מה שכתבתי לתרץ קושית הלח"מ נ"ל דגם תמיהת הב"ח לק"מ, כיון דהצריכו חכמים דלא סגי במה שיש לו רשות להניח שם, דכ"ז שלא הניח שם כליו כבר הסיח דעתו מדירה של זה ונסתלק, וכמ"ש המרדכי בהדיא שהבאתי, וא"כ כשיחזור השוכר בשבת ויוציאם הרי עקר

ב] באמת בטור וש"ע לא נזכר מזה שישייר לעצמו זכות להניח שם חפציו, אלא כתב סתם אם יש לו שם כלים שאינן ניטלין בשבת דמשמע אע"פ שאינו אלא ע"י מקרה, וגם הרמב"ם לא הזכירו, ומלשון רש"י ברף פ"ו שכתב: דאי בעי שקיל ושדי ליה אבראי ומשמע שהניח שם שלא ברשות, עיין בתו"ט פ"ח מ"ד. אבל במרדכי פרק כיצד משתתפין כתב בהדיא דדוקא כשמעכב לעצמו זכות להניח בביתם והניח דאז לא סילק עצמו מהם, וכ"כ מהר"ק בהדיא הביאו תו"ט, וכ"כ ריטב"א ונ"ל כגון, חצרו של בונייס שהיה משאיל או משכיר בתים והיה מניח שם כליו בדרך קבע כל השנה וכאילו לא נתרוקנה רשותו משם דמי וכ"כ התו"ט דבעינן דוקא שיהיה לו רשות, ויש לדחוק גם פירש"י מש"כ דאי בעי שקיל ושדי ליה אבראי ר"ל המשכיר, וכיון שאין לנו בהדיא בפוסקים מי שיחלוק על המרדכי ומהר"ק והתו"ט יותר מסתבר לומר שגם לשונם הכי משמע, והלח"מ הניח בצ"ע, דמאי איכפת לן במה שינטלם בשבת, נימא שבת כיון שהותרה הותרה. נ"ל

ממכר וא"כ לזמן השכירות נראה שאינם ככלים של בעה"ב ואינם גורמים תפיסת יד לבעליהם ויהיו אסור לטלטל במסדרון בלא עירוב.

ויש לי לדון בזה עפ"י מש"כ בספרי ח"א סי' כ"ה אות ה' לדקדק בגיטין (דף ל"ז.) אר"י אפי' השאלו מקום לתנור ולכירים כותבין עליו פרוזבול איני והתני הלל אין כותבין פרוזבול אלא על עציץ נקוב בלבד נקוב אין שאינו נקוב לא אמאי והא איכא מקומו לא צריכא דמנח אסיכי, וכ' הרמב"ן בחי' דמנח אסיכי פי' ולא השאלו מקום סיכי כו' והרא"ש (סי' ט"ז) כתב ל"צ דמנח אסיכי והסיכי הם של בעל הקרקע, וכתב ע"ז בקרבן נתנאל דנמצא שאין הקרקע מושאל לו אלא סיכי וסיכי דנעצי בקרקע לאו כקרקע דמי, ולענ"ד עדיין צ"ע דכיון דמשאל לי' את הסיכי והסיכי משתמשים בקרקע לצורך עמידתם ובלאו הקרקע אין בעל העציץ יכול להשתמש בסיכי לצורך זה א"כ כששתמש בסיכי הרי הוא משתמש באותה שעה גם בקרקע עצמה ושוב הוי כהשאלו מקום בקרקע. ונ"ל לומר דאע"ג דבעל העציץ באמצעות הסיכים השאלים לי' משתמש גם בקרקע מ"מ כיון שהסיכי הם של בעל הקרקע ולא השאלים לו אלא לצורך החזקת העציץ ולא למילי אחרינא נמצא שגם בעל הקרקע משתמש באותה שעה במקום סיכי שבקרקע שהרי מחזיק הוא שם את הסיכים שלו, וא"כ דמי כמאן דהוו שותפין בתשמיש קרקע זו ואמרינן בירושלמי (שביעית פ"י ה"ג) רבי בא בשם רב מי שאין לו אלא קלח אחד בתוך שדהו כותבין לו פרוזבול והתני השותפין והאריסין והאפוטרופין אין להם פרוזבול אמרי תמן כל קלח וקלח של שותפות הוא ברם הכא הוא שלו, וא"כ ק"ו הוא ומה כשיש לו חלק בקרקע גופא אין כותבין עליו פרוזבול אא"כ חלקו מיוחד ומבורר זה שאין לו אלא תשמיש קרקע

התנוה משום דאפי"ת דבקידשה רק בערכאות אין דנין את ביאותיו בחזקה דאא"ע בב"ז הכא שאני דהחזקה פה מכבר כא"א סתם ואמרינן עפ"י החזקה דמסתמא נישאת כדין (או דבחזקה לבד סגי) ומה שמביאה עדים שלא היו חו"ק אינו כלום דמאי שייך עדות על שלילה ואטו לא זזה יד העדים מתוך ידם משך שנים ואעפ"י כ בעטיו של מקיל ובא נישאת וילדה בנים והחשש למעוות קיים, מסקנת הדברים שהענין צריך יישוב והחלט ע"י גדולי הדור. והנני ידידו הדוש"ת כו'.

סימן ל

ע"ד עירוב באכסניות

לחכם אחד

ע"ד הדרים בשבת באכסניא שיש בה הרבה חדרים שאוכלים שם ג"כ אם מותרין לטלטל מחזריהם למסדרון (קארידאר) בלא עירוב ותפס כת"ר בפשיטות דמותרין משום דבכל חדר נמצא הרבה כלים של בעה"ב שאינם ניטלין בשבת מחמת כבדן והיינו מתניתי' בפ"ח דעירובין (דף פ"ה:) וכרבי יהודה דבכה"ג אין הדירין אוסרין לפי שנעשו כולם כאורחים אצלו ולפיכך גם הם מותרין להוציא מבתיהם לחצר כמש"פ בשו"ע אר"ח (סי' ש"ע ס"ב.) ולדידי לא ברירא לי כלל, דעד כאן לא אמרינן במשאל או משכיר בתים לאחרים דאם יש לו בהם כלים שאינם ניטלין בשבת הוי כיש לו לבעה"ב שם תפיסת יד ואינם אוסרין אלא כשהכלים הם לגמרי של בעה"ב וע"י שכליו שם ה' לו תפיסת יד שם משא"כ באכסניא אף דיש לבעה"ב שם כלים הרי כהחדר כן גם הכלים גופייהו שאולים או שכורים הם להאורחים שוכרי החדרים ושואל כל הנאה שלו ושכירות ליומא הוי

ש"ת דבר אברהם חלק ס"ה
תרג"ל ר' אברהם זוכרנו כמ"ל שפ"ג
אולי בק"ק קאוונא א.פ.א

ולפי"ז בנ"ד אלו ה
שבחדר תחת
כמ"ש שהמקום ההוא
ומצד מקום זה לא הו

כשיש לו לבעה"ב שם כלים בפועל (ולא רק רשות להחזיקם שם) בהא מקיל ר' יהודא דהו עי"ז כמעורבין לרשות אחת, ולכן לענין לשכור מן הא"י דבעינן שלא יהא להא"י דירה בפ"ע כלל בעינן שיהא זכות להא"י המשכיר בכל הבית שע"ז כשמתרוקן רשותו לישראל השוכר ממנו הוי ישראל כבעלים על כל הבית ואין הא"י השוכר אוסר עליו, ובזה מוסבר יפה להסוברים דבתפיסת יד דר' יהודה תלוי באם בעה"ב אינו יכול ליטול כליו משם בשבת אבל אם יכול ליטול כליו אעפ"י שלא נטל לא חשיב כיש לו תפיסת יד (עי' בב"י שם) והוא תמוה לכאורה דמה בכך שיכול ליטלם משם והרי בידו להחזיקם שם וזוהי התפיסת יד ובמה גרע מה שבידו להוציא משם והרי תמיד רשות לבעה"ב למוכרו ולמוסרו לאחרים ואין זה מגרע את בעלותו ולהאמור מוסבר יפה, דאלו ה' רשות לבעה"ב להעמיד כליו בכל הבית (או החדר) בכל מקום וכמה שירצה אה"נ דהוה סגי בהכי אעפ"י שלא ה' מעמיד שם כליו כלל, אבל הרי לאו בהכי עסקינן אלא במחזיק כליו רק בחלק מהבית והשאר מיוחד רק לשוכר וה' ראוי שיאסור בשביל זה חלק זה אלא דמשום שמחזיק שם כליו בפועל מקיל ר"י וחשיב ל' כולו כרשות מעורבת, ולכן הוא רק בשאינו יכול ליטלם משם בשבת שע"ז מיחשבי כקבועים משא"כ כשיכול ליטלם משם לא חשיבי כקביעי ובכה"ג לא מקילינן למיחשב כרשות מעורבת. וראיתי בישוע"י שהביא משם ס' עולת שבת שאם שייר לעצמו זכות להכניס שם כלים באופן שאין השוכרים יכולין למחות בידו ולהוציא כליו לחוץ אף שהם דברים הניטלים בשבת חשוב יש לו תפיסת יד בבית. ולפימש"כ אין הדין כן אלא ביש לו רשות על כל הבית ולא ביש לו רשות רק על פנה אחת. (ואין הספר תח"י לעיין בו).

בשאלה אינו דין שלא יועיל בשותפות ואשה"ט. ולפי"ז בנ"ד אף שהחדרים והרהיטים והכלים שבהם כולם שכורים להשתמשות האורחים ואין לבעל האכסניא שום רשות להשתמש בחדרים ובכליו שבהם מ"מ כיון שאם רצה האורח להוציא מן החדר את רהיטי בעל האכסניא ולפנותם לא ה' רשאי דע"ז שייר לו בעל האכסניא זכות שיחזיקם שם נמצא דאעפ"י שאין לו לפי שעה זכות ההשתמשות בכליו אפי"ה בזה גופא שיש לו גם עתה זכות להחזיקם שם הרי הוא שותף יחד עם האורח בתשמיש המקום שתחתיהם ויש לו עי"ז תפיסת יד בחדר. אבל ז"א דאה"נ אלו היינו צריכים רק שיהא לבעל האכסניא איזו זכות השתמשות בחדר הוי סגי בזכות זה שיש לו רשות להחזיק שם כליו אפילו בלא רשות ההשתמשות בכליו גופייהו, אבל אין הדבר כן, דהב"י (סי' ש"ע) כתב וז"ל ונראה מדברי המרדכי שאפילו יש לו פנה מיוחדת שיש לו בה כליו חשיבא תפיסה והביאו מהרי"ק בשורש מ"ח ואע"ג דלגבי עכו"ם המשכיר ביתו לעכו"ם לא מהני שכירות מהמשכיר אלא כשיש לו תפיסה בכל הבית אבל אם אין לו תפיסה אלא בפנה מיוחדת לא שאני התם שאעפ"י שאין לו שום כלי בבית יכולין לשכור ממנו מאחר שיש לו רשות להניח שם כליו הלכך בעינן שיהיה לו רשות בכל הבית ואפילו הניח שם כלים כל שאין לו רשות בכל הבית אין שוכרין ממנו דלא פלוג רבנן אבל הכא דבעינן שיה' לו שם כלים ממש אפי' ביש לו פנה מיוחדת סגי עכ"ל.

והענין הוא דבזכות ההשתמשות בלבד בפנה אחת לא סגי משום דכיון דבשאר חלקי הבית (ובנ"ד בחצר) אין לו רשות ההשתמשות ממילא אותו השאר מיוחד רק להשוכר בלבד ודינו כאילו ה' הבית והחדר לענין שייכותו להשוכר קטן קצת מכפי שהוא באמת ולכן אוסר, ורק

דבר סימן ל אברהם קפה

דאיירינן רק מענין החזקת כליו של בעה"ב בפועל
הדעת נותנת יותר דכיון שהכלים ג"כ מושכרים
לשוכר אין אלו כליו של בעה"ב וצ"ע עוד בזה.

ולפי"ז בנ"ד אלו הוה איירינן לענין המקום
שבחדר תחת הכלים שפיר הוה אמרינן
כמ"ש שהמקום ההוא משותף לתשמיש שניהם
ומצד מקום זה לא הוה אסרי אהדדי אבל מכיון

רשות
עיי"ז
ור מן
ע כלל
הבית
ממנו
הא"י
זוברים
ב אינו
ליטול
יסת יד
שיכול
תפיסת
תמיד
אין זה
אלו הי'
(החדר)
בהכי
כל הרי
בחלק
שיאסור
ום כליו
עורבת,
בשבת
ליטלם
קילינן
ישוע"י
לעצמו
שוכרים
נף שהם
יסת יד
רשות
ה אחת.

15

ועיין בהגרא"ס ס"ק ט"ו שלא ציין לרש"י דף
 ו' אלא לרש"י דף נ"ט ד"ה ואין לה אלא פתח
 אחד ולא מפולשת היא אלמא שמפרש הגר"א
 שא"צ שיהיו השערים מכוונים אלא שיהיו שני
 פתחים כדי שתהיה מפולשת אבל אף באינם מכוונים
 הוא רה"ר.

ומש"כ התוס' דף כ"ב דירושלים היתה מפולשת
 מד' צדין וחייבין משום רה"ר לעומד באמצע
 הפילוש הוא רק לר' יהודה דב' מחיצות דאורייתא
 אבל לרבנן אף בלא מכוונים השערים אפשר מחייבי.
 ולכן צ"ע"ג דבר זה ולא רציתי לכתוב במה שאין
 לי ברור דברים.
 ידידו,

משה פיינשטיין

סימן קמא

**בענין כלי שוכר אם נחשב תפיסת יד
 למשכיר לענין טלמוד בשבת**

י"ב טבת תש"ה.

מע"כ ידידי הר"ר חיים וועג שליט"א שלום
 וברכה.

הנה מה שרוצה כתרה"ה לומר שצריך שיהיה לו
 רשות להניח בפנה מיוחדת איזה כלי שירצה
 היום זו ומחר אחרת ולכן במקום תנור הגעז שאין
 ביכולתו להניח במקומו כלי אחר לא נחשב תפיסת
 יד. הנה פשוט וברור שאף אם יש לו רשות להניח
 רק דבר אחד כגון יתד של מחרישה לבד נמי הוא
 תפיסת יד. דהא לרש"י לפשטות לשונו בעירובין
 דף פ"ו שכתב בניטל בשבת אינו תפ"י דאי בעי
 שקיל ושדי ליה לבראי איירי שאין למשכיר רשות
 כלל להניח שם רק שהניח שם בעצמו ויש רשות
 לשוכר להשליכם לחוץ נמי מותר אם לא יוכל
 להשליכם מצד הכובד או מצד מוקצה וכדמפרשי
 כן הב"ח והק"ג בכונתו, ודאי הוא רק על מה
 שהניח. וא"כ אף להחולקים וסוברים דבעי שיהיה
 לו רשות (וכדמשמע כן גם בלשון רש"י במשנה
 דף פ"ה שכתב שיש לבעה"ב מקום בדירתו של
 זה שנותן שם כליו להצניע עיי"ש שלשון זה משמע
 שיש לו רשות וצ"ע סתירת דברי רש"י אהדדי.
 ועיין בתו"ט שמפרש דכוונתו דעתה יש לו מקום

שלא הקפיד והוא דוחק. ואולי סובר רש"י דתרוייהו
 לקולא שאם יש לו רשות להניח כליו לא איכפת
 לן אף אם יש שם כלים קלים ומותרין לטלטלם ואם
 יש שם כלי שהיא מוקצה או כלי כבד שקשה לטלטלו
 אף שהניח שלא ברשות נמי הוא תפ"י ודלא כהטור
 דאף ביש לו רשות מצריך שיהיה מוקצה או דבר
 כבד). לא נעשה פלוגתייהו רחוקה שיצריכו להניח
 שם כל מה שירצה. אלא ודאי שאף שאין לו רשות
 רק ליתד של מחרישה נמי הוא תפ"י לכו"ע אחרי
 שלא הווכר שפליגי בזה. וגם בכלל איך נימא בלא
 ראייה שזה לא יחשב תפ"י.

ומש"כ כתרה"ה שיש פוסקים שצריך שלא ישכיר
 פנה מיוחדת, הנה לא עיין בבי" דמפורש שם שפנה
 מיוחדת הוא חסרון דמקשה שם מעכו"ם שהשכיר
 לעכו"ם שרק ביש לו תפ"י בכל הבית יכולין
 לשכור מהמשכיר כמפורש בסי' שפ"ב סעי' י"ג
 ותירץ משום דהכא בעי שיהיה שם גם כלי שלו
 סגי גם בפנה אבל לא שיש מעלה בפנה מיוחדת
 דבכל הבית עדיף אם יש לו רשות להניח איזה
 חפץ בכל הבית בלא יחוד מקום אף שודאי השכיר
 להבית שהשוכר ישתמש בו דכיון שיש גם לו רשות
 לאיזה חפץ הוא תפ"י. וכ"כ הוא גם בפנה מיוחדת
 אף שהיא ג"כ שכורה לתשמישי השוכר אבל גם לו
 יש רשות שם להניח איזה חפץ סגי להחשיב
 תפ"י.

ובעצם דין דרש"י אף שמסיק החיי אדם כלל
 ע"ג סעי' ג' דבעי שיהיה לו רשות דלא כרש"י
 ורצה עוד לדחוק ברש"י היפוך כל המפרשים דאף
 התו"ט הא פי' ברש"י אשוכר אף לפי' הדוחק
 שלו שודאי דחוק טובא ומפני זה לא נראה זה
 להח"א אבל פי' הח"א ודאי נבטל נגד כל מפרשי
 שיטת רש"י. וגם הח"א בעצמו בנשמת אדם כתב
 שמרמב"ם וטור וש"ע משמע שלא בעי שיהיה לו
 רשות. אך שמסיק שכיון שאין לנו בהדיא מי
 שיחלוק על המרדכי ומהרי"ק ותו"ט צריך לדחוק
 שגם כוונתם הוא דיש לו רשות. אבל פשוט לע"ד
 שלא נכון כלל דהא הבי' כבר הביא לשון מהרי"ק
 ומ"מ סתם בש"ע ולא הזכיר ששייר לו רשות אלא
 ויש לו שהוא רק בדרך מקרה מחמת שלא נטלם
 עדיין וגם הרמ"א לא הזכיר א"כ הוא כמפורש
 שלא פסק בזה כמהרי"ק אלא כרמב"ם וטור ורא"ש
 שלא הזכירו. ופלא על הח"א שלא הרגיש זה ולכן
 ודאי יש לפסוק כרמב"ם וטור ורא"ש והש"ע נגד
 המרדכי ומהרי"ק דאף בהיו מועטים היה הלכה כדברי
 המיקל כ"ש שהם המרובים וגדולי הפוסקים. והמ"ב
 נמשך אחרי הח"א ואינו נכון כלל. (ובשער הציון

ובגדולה

וי כלום
 ור יסודו
 א נעלם
 ית אינו
 הדינים
 יד גמור
 להחמיר
 לכן אף
 כרמלית
 דלתות.

לפולולא
 בעיקר
 יונים זה
 ז לדגלי
 מכוונים.
 השערים
 לשער
 השערים
 באמצע

ק מקום
 ק מקום
 הרחובות
 ודריסתן
 ק שיהא
 שמשער
 המבטל
 יי שכתב
 הכוונה
 ' שמ"ה
 לשער
 יתו דרך
 ש" וזה
 רא דכן
 יין עליה
 נגד זה
 ר חרוש
 מדגלי

אורח חיים חלק א

אות ח' נפל טעות מפורש שכתב שהתו"ט מפרש גם כוונת רש"י דאי בעי שקיל קאי אמשכיר, דבתו"ט אף בפ' דדוחק ברש"י הוא אי בעי שקיל השוכר אף באיסור מצד דיני ממון מ"מ כיון שאינו מאיסור שבת חוששין לזה עיי"ש ופירושו שקאי אמשכיר הוא פי' הנשמת אדם ומתרוייהו נלמד שב' הפירושים א"א לפרש ברש"י שפי' התו"ט ודאי דוחק בסברא ממש בלא טעם דמאי נ"מ אם הוא מאיסור שבת או מאיסור ממון כדכתב בעצמו מ"מ דחק לפרש כן משום שלשון רש"י משמע לו כמפורש שקאי אשוכר והנש"א דחק בלשונו משום שא"א לומר שלא כהסברא לכן ודאי יש תלות שלא כתרוייהו אלא כהב"ח והק"נ.

ומה שהקשה בשער הציון שאו"ז כתב בין דברי הרמב"ם ובין דברי רש"י, הוא פשוט משום דסובר בדכל ענין אסור בין אם אין רשות לשוכר להוציאם כגון שיש רשות למשכיר להניח שם או אף באין רשות למשכיר אבל אין מקום משומר אחר שכשיוציא השוכר יזיק בידיים אבל יש לחוש שהמשכיר יוציאם ובין אם אין לחוש שהמשכיר יוציאם כגון שאינו בכאן אבל אין לו רשות למשכיר ויש מקום משומר בחוץ או חפץ שאין לחוש להפסד וגנבה אף כשיהיה בחוץ שיש לחוש שהשוכר יוציאם אסור. ואין לומר דלשון הרמב"ם שקאי אמשכיר משמע דהשוכר אין יכול להוציאם וא"כ הוא מחמת צריך שיהיה לו רשות כדייק הנש"א ולשון הב"ח דאינו כלום חדא דהא לפעמים אין רשאי השוכר משום מזיק, ועוד דיהיה רק ראייה דג"כ אסור דבעי שיהיה שם דוקא חפציו בודאי ואין מועיל הרשות לבד כדסובר הב"י וגם לא במזנחים שם כלים שאפשר שיטלם דלא כדכתבתי לעיל לרש"י. אבל רשות לא בעי דסגי ביש שם כליו דמשכיר לבד. וא"כ הוא כמפורש בש"ע שא"צ וכדרצה כן לומר מתחלה גם הח"א.

ולשון בקביעות שכתב הח"א ודאי אין לומר שבענין שיהיה לו קביעות גם בימי החול דמה איכפת לן בזה דודאי אם יהיה לו רשות ליום השבת זה לבד נמי מותר ובריטב"א לא נקט זה לדינא אלא דכן היה בחצרו של בוניים אבל ברור שמתור גם לשבת זה בלבד.

אך בכלל אין דבר זה נוגע לחדושי שאמרתו שגם דברים השכורים נחשב תפ"י למשכיר דאף אם צריך רשות הא יש למשכיר רשות שהשוכר מוכרח להחזיק חפץ השכור של המשכיר מדין שומר ככל שוכר והכא לא יכול השוכר לחזור בו משכירותו

דהא משלם לו בעד זה יותר ובודאי מחוייב להחזיקו כל הזמן שהתנו ואף שודאי רשאי שלא להשתמש ולהחזירו אך שישלם לו השכירות מ"מ כ"ז שלא החזיר מחוייב לשומרו כל ימי השכירות ואין רשאי להשליכו לחוץ כי רשות הנפקד קנוי למפקיד אף ברשות שוכר למשכיר שג"כ הוא מד' שומרינן. ואף אם דבדינא דמלכותא ומנהג העיר פטור בגנבה ואבדה והוא בסתם כשכר ע"ד כך נמי הוא כשוכר שהתנה להיות פטור מגו"א שמ"מ הוא שומר למשכיר לענין הרשות שמחוייב להחזיקו בביתו וזה פשוט.

והסחורה ומיני פרקמטיא שכתבו הראשונים כוונתם לזה שהיה מוקצה וברמב"ם וטור וש"ע הוזכר כלים ואף יתד של מחרישה שאמר רבב"ח בגמ' אפשר שהשאלו לו ואין כאן דיוק כלל. ולשון להצניעו שכתב הרע"ב וכן הוא ברש"י הוא פשוט שהשייכות לבעה"ב הוא זה שמצניע שם ושומר שם חפצו השכור כדבארתי שהשוכר משועבד ליתן לו מקום ואינו רשאי להשליכו לחוץ כשלא משתמש בו. ואינו יודע למה דייק יותר מרע"ב הא גם ברש"י איתא לשון זה ולא הוקשה לו עלי ופשוט שאינו כלום.

ומש"כ כתר"ה שתפ"י הוא דוקא שיש לו רשות לבא בעצמו בלא רשות השוכר, זה ודאי אינו כלום דאף אם יש לו רשות לשומר שם חפצו עד איזה זמן ולא יהיה רשות ליכנס כלל אלא שיוציא לו חפצו הוא תפ"י ורשות גמור ולא ניתן זה להאמר כלל לכן דיני ברור למעשה. ירידה.

משה פיינשטיין

סימן קמב

בקדוש החודש אם היה מעומר

י"ז מנ"א תשי"ז.

מע"כ ידידי תלמידי הרה"ג מו"הר' אפרים גרינבלאט שליט"א.

מה שהקשה רעק"א על המג"א ר"ס תי"ז שכתב שנוהגין לעמוד בעת שמברכין החדש ואומר ר"ח פלוני ביום פלוני דוגמא קידוש החדש שהיה מעומד היכן מצינו זה, ודאי היא קרשיא גדולה ועוד הקשה שברפ"ג דר"ה משמע שהיה מיושב, ואולי כשהיו

צריכין לס"ת כהא דהביאו התוס' ברכות מפרקי דר"א מביאין ס"ת ועושין עגולה ובש שאינה במקומה עמדו כשאמרו מקודש הו גם אנו שמחזיקין ס"ת כשאומרים ר"ח פלוני ואולי לזכר זה מחזיקים הס"ת דאל"כ מאין להחזיק ס"ת בשעת ברכת החדש. אבל ל שיהיה זה כוונת המג"א כיון שלא היה זה

והנכון לע"ד שהרי מפורש ברה"ה דף כ"ד אומר ראש הב"ד מקודש ואח"כ עונין גם מקודש מקודש ובודאי העם שנמצא שם במי הב"ד לא ישבו אלא עמדו. ורמז לזה בחלי איכא עוד ע"ש שם לבד הב"ד ואיכא מצו לומר חלוץ הנעל איתא הלשון ביבמות דן יהודה אומר מצוה על כל העומדים שם ל הנעל משמע דשאר העם שנמצאו בישיבו הם עומדים, וכ"ש שהעם שנמצאו בישיבת ב' החדש שהם סמוכין שלא ישבו אלא היו עו והיה הדין שיאמרו אחר אמירת הב"ד ג" מקודש כדילפינן מקראי.

ומשמע לע"ד שיקר המצוה היא בע דאמירת ראש הב"ד הוא פסק הדין שפ חקירתם את העדים שהחדש מקודש וזה הוא אף שכבר הדבר ברור משום שצריך שיהיה של הב"ד כמפורש בריש ראוהו ב"ד נחקרו ו הספיקו לומר מקודש עד שחשיכה ה"ז מע אחר שפסקו הב"ד מצוה על העם לקדשה תרי זימני מקודש מקודש כדילפינן מן תקראו אותם ומקרא דהם יאמרו מועדי. ולכ ראש הב"ד שהוא לפסוק הדין תנן שאומר אחת מקודש וכן הוא גם ברמב"ם פ"ב מי משום שאמירתו הוא רק לפס"ד, ועניית המצוה דקדוש וע"ז נאמר שיאמרו ב' פעמי מקודש ומצוה זו היא למצוה ולא לעכובא. רבנן ור"א ב"ר צדוק בלא נראה בזמנו הו העם דפס"ד דב"ד מסתבר שגם לרבנן דהא בהכרח הוא מעובר ואין שייכות בו דבי דינא אלא בעניית העם פליגי דרו דכיון דהוא מצוה לקדש אף אחר שכבר נ דהוא ר"ח א"כ אף כשר"ה ביום ל"א לקדשו דביום ל"א הוא רק ככבר נפסק ו בר"צ סובר שא"צ משום שכבר קדשוהו ו והנה הדוגמא לנו הוא רק מאמירת העני כבר היה בב"ד האחרון של ר' הלל, וזה ה משום שהעם עמדו. וזה שבר"פ ראוהו ב דהיה בישיבה הוא על אמירת ראש הו ככל פס"ד שצריך לאומרו בישיבה. וצר

הבעל הבית דר בהאטע"ל בקביעות, אלא מושיב אנשים שם למספר שעות חלקו ביום וחלקו בלילה שינהלו עניני המלון, וע"כ אין לנו היתר זה.

והנה זהו כשהבעל הבית הוא יהודי, אבל אם הבעל הבית נכרי מצינו פלוגתא בדבר, שדעת היד אפרים (הובא במג"א סי' שע סקי"ב) שאפילו אם הבעל הבית נכרי אמרינן שהאורחים נטפלין אליו ואינם אוסרים זה על זה. ודעת הפמ"ג (אש"א סי' שע ס"ק יב) שאינם נטפלים ואוסרים זה על זה. וז"ל 'אורחים בפונדק עכו"ם ויש לכל אחד חדר מיוחד לאכילה דפיתא גרם, צריכין לערב זה על זה מחדר לחדר וגם לשכור רשות מעכו"ם וכו' עכ"ל. וכן נקט החזו"א (סי' צ אות לד) וז"ל 'ודוקא ישראל תושב עושה אותן אורחין, אבל לא תושב אינו יהודי. ואף אם הן אורחין אצלו והוא בעל החצר, אפ"ה אוסרין זה על זה'. ובשער הציון (סי' שע ס"ק לו) כתב דאם יש בעל הבית עכו"ם בחצר ויש אורחין בבתי אחרים, אז בודאי אין האורחין נטפלין לבעל הבית הזה. אולם אם יש פונדק של עכו"ם שהעכו"ם דר שם ושאר האורחים דרים בחדרים אחרים, בזה נחלקו היד אפרים והפמ"ג, שלדעת היד אפרים האורחים טפלים לבעל הבית העכו"ם, ולדעת הפמ"ג אינן נטפלין לבעל הבית. ועיי"ש שהביא ראיות לדברי הפמ"ג.

ט. בענין תפיסת יד הבעל הבית

7 עוד היתר מצינו לפטור מחיוב עירוב חצירות, כשיש לבעל הבית תפיסת יד במקום הדירה. כגון בבנין ששייך לבעל הבית אחד, והדירות מושכרות לכמה אנשים, והבעל הבית מניח חפצים בכל דירה ודירה הרי הם פטורים מלעשות עירובי חצירות. ומקור דין זה במשנה בעירובין (פה:): 'רבי יהודה אומר אם יש שם תפיסת יד של בעל הבית אינו אוסר' וכן פסק הרמב"ם (עירובין פ"ד הי"ד) וז"ל 'בעל החצר שהשכיר מבתי חצרו לאחרים והניח לו כלים או מיני סחורה בכל בית ובית מהן, אינן אוסרין עליו, הואיל ויש לו תפיסת יד בכל בית מהן נעשו הכל כאורחין אצלו וכו'. עכ"ל. ומבואר מדבריו שטעם ההיתר של תפיסת יד הוא כיון שעל ידי שבעל הבית מניח חפץ בכל דירה נחשב כאילו יש לו דירה בבית זה, ומי ששכר ממנו הוא כאורח שנטפל לבעל הבית, ונמצא שרק הבעל הבית נחשב הדייר היחידי. ועיין בחזו"א (סי' צה אות לח) שכתב שההיתר של

תפיסת יד בע' הדבר כתב ב דהיתר תפיסת אליו, הרי זה בצל החכמה ראשונים שתפ (דף כח. מדפי מבעל הבית עוד ויש מן ו שהיא כולה ע לו תפיסת יד עב:) שאוכלי אחד ואחד ונ ד"ה בית התנ משכיר בתים דיורים אחרים של בן ניאוס, משאיל בחצר הנחת סחורה לו לזה באות תפיסת יד, ה בטלו לו האו

והבצל ה יהונתן והמאי דוקא כשהשכ אין הם נחשב שם. אבל במ אלא שחזו"ל ו מסתבר דכל גם אם הבעל דבריו (סי' קו

תפיסת יד בעל הבית מועיל רק אם הבעל הבית דר באותו החצר. ובביאור הדבר כתב בספר חכמת הלב (עמ' נה אות מה) שכיון שביאר הרמב"ם דהיתר תפיסת יד הוא משום דנחשבין כמו אורחים של הבעל הבית ונטפלין אליו, הרי זה שילך רק אם הבעל הבית עצמו דר בחצר. ועיין גם בשו"ת בצל החכמה להגאון ר' בצלאל שטרן זצ"ל (ח"ה סי' קמ) שהוכיח מכמה ראשונים שתפיסת יד רק מהני אם הבעל הבית דר בחצר, והם רבינו יהונתן (דף כח. מדפי הרי"ף) שביאר דין תפיסת יד וכתב 'כגון השוכר בית בחצר מבעל הבית שבחצר, ויש לו למשכיר תפיסת יד באותו בית וכו' וכתב עוד 'ויש מן הרבנים שאומרים כי מה שאמרנו שאינו אוסר, ה"מ כגון חצר שהיא כולה שלו ומשכיר הבתים שבה לאחרים והוא שוכן באחד מהן ויש לו תפיסת יד בכלן, שאינן אוסרין עליו משום דדמו לאחין השותפין (דף עב:). שאוכלין על שלחן אביהם וישנים בבתיהם שאין צריכין עירוב כל אחד ואחד וכו'. עכ"ל. וכן מדברי המאירי בבית הבחירה (עירובין פה: ד"ה בית התבן) שכתב שתפיסת יד של בעל הבית הוא ע"י שמשאיל או משכיר בתים בחצר שהוא דר שם. וז"ל 'יש מפרשין דוקא בשאין שם דיורים אחרים האוסרים, וכמו שאמרו בגמ' היכי דמי תפיסת יד כגון חצירו של בן ניאוס, והוא אדם אחד שהיה עשיר ובעל חצרות, והיה משכיר או משאיל בחצר שהיה הוא דר בו בתים, והיה משאיר לעצמו בכולם מקום הנחת סחורות ומיני כלים, אבל אם היו שאר דיורין בחצר שאוסרים ויש לו לזה באותה חצר שנים או שלשה בתים והשכיר מהם והשאיר לעצמו תפיסת יד, הואיל והאחרים אוסרים עליו אף אלו אוסרים עליו, ואפילו בטלו לו האחרים את רשותם. ואין הדברים נראין' עכ"ל. L

7 ← והבצל החכמה הוסיף להעיר בענין זה וז"ל 'ונראה דהא דמצריך רבינו יהונתן והמאירי שהמשכיר שיש לו תפיסת יד ידור ג"כ באותו חצר, היינו דוקא כשהשכיר הדירות שבחצירו ליהודים שדירתם דירה מעיקר הדין, ולכן אין הם נחשבים כאורחים לגבי בעל הבית המשכיר רק אם בעל הבית גר שם. אבל במשכיר דירותיו שבחצר לעכו"ם שדירתם אינן דירה מן הדין אלא שחז"ל חייבו לשכור ממנו רשותו משום שחששו שלא ילמדו ממעשיו, מסתבר דכל שיש לבעל הבית המשכיר תפיסת יד בדירתם אינם אוסרים גם אם הבעל הבית המשכיר אינו דר שם וכו' עכ"ל. ועיין עוד בהמשך דבריו (סי' קמ אות יא) שכתב שאין צריך שבעל המלון בעצמו יגור שם,

אלא ה"ה אם שכירו שהוא ישראל גר שם. אולם נסתפק (שם אות יז) באופן שבעל הבית אינו דר שם ושכירו העכו"ם דר שם, האם מהני, ועיי"ש שנטה לומר דלא מהני.

י. באיזה כלים הוי תפיסת יד בעל הבית

76 איתא בגמ' עירובין (פו.) 'רבה בר בר חנה אמר כגון יתד של מחרישה. אמר רב נחמן תנא דבי שמואל דבר הניטל בשבת אוסר, דבר שאינו ניטל בשבת אינו אוסר. ופירש"י 'דבר הניטל בשבת אינו תפיסת יד ואוסר, דאי בעי שקיל ושדי ליה לברא'. ועוד שם 'תניא נמי הכי יש לו טבל יש לו עששית וכל דבר שאינו ניטל בשבת אינו אוסר' ובפשטות היינו משום שדברים אלו אינן ניטלין כיון שהם מוקצה וממילא הוי תפיסת יד. אמנם בטור (סי' שע) כתב 'אם אינן ניטלין בשבת מחמת איסור או מחמת כובדן אין הדרין בהם אוסרין עליו'. ופירש הב"י שמקורו של הטור דלא רק כלי שהוא מוקצה הוי תפיסת יד אלא אפילו דבר שאינו ניטל מחמת כובדו הוא מהברייתא הנ"ל לגבי טבל ועששית, וכוונת הברייתא שטבל אינו ניטל מחמת דהוי מוקצה, ועששית מחמת כובדה. והוסיף עוד הב"י שבמגיד משנה (פ"ד הל' יד) כתב שכל דבר שניטל לצורך מקומו לא הוי תפיסת יד, ולכך נקט טבל ועששיות שאין עליהם תורת כלי ואינן ניטלין כלל.

ובשו"ת מהרש"ם (חלק ה סי' לד) דן לגבי בעל הבית שאינו שומר תו"מ והוא מטלטל מוקצה בשבת האם אמרינן שאין כאן תפיסת יד שהרי לדידיה הוי כלים הניטלים בשבת או לא. וכתב 'ולכאורה עלה בלבי לפמ"ש התוס' ביצה יב: ד"ה הכא גבי מבשל גיד ביו"ט דאע"ג דאסור ואין בו צורך מ"מ כיון שהוא רשע ובדעתו לאכול הוי צורך לדידי' כיון דחזי לי, וכה"ג כתב הדרישה הובא בב"ש א"ע סי' צ' סקט"ו גבי מקדש חייבי לאוין דאע"ג דחופת נדה לא הוי חופה משום דלא חזי לביאה, אבל מקדש חייבי לאוין הוי חזי לדידי' כיון דמקדש באיסור ע"ש. ועיינן תוס' ב"ק לה. ד"ה חובל וסנהדרין פד: ד"ה מאן שכתבו כה"ג גבי מבעיר באיסורי הנאה. ועי' שו"ת זכרון כהונה שהעלה דאף דאין זכי' באיסורי הנאה, מ"מ מי שהוא רשע וחפץ באיסור שפיר מהני ביי' זכי' לדידי', א"כ ה"נ אף דקי"ל דברים שאין ניטלים בשבת כיון דלא חזי לטלטלם הוי תפיסת יד, היינו

במי
כלל
כבד
ועיי

רשו
כליו
הדר
לטג
דמו
בשו
דבכ
הם
ולד'
לאו
הבי
וע"
הבי
לה'
וא"
יד'
גם
מ"ג
ועוו
מוט
מוק
דאנ
עכ"
הוי

במי שנוזהר באיסור מוקצה, אבל ברשע המחלל שבת לא שייך דבר זה כלל וכו'. וע"ש שדן דשמא אפשר להקל בכלים שאינם ניטלים מחמת כבדם, וכתב דשיעור הכובד הוא תלוי אם עשוי לטלטל בכל פעם או לא. ועיין עוד בספר חכמת הלב (פ"ב סי"ח ובהערה שם) שהאריך בזה.

יא. בענין תפיסת יד בכלים מושכרים

נחלקו הפוסקים אם תפיסת יד נחשב רק כשהכלים הם לגמרי תחת רשות המשכיר ואינם מושכרים לשוכר ואין לו שימוש בהם, או שאפילו כלים מושכרים הוו תפיסת יד. וז"ל שו"ת דבר אברהם (ח"ג סי' ל) 'ע"ד הדריים בשבת באכסניא שיש בה הרבה חדרים שאוכלים שם ג"כ אם מותרין לטלטל מחדריהם למסדרון (קארידאר) בלא עירוב, ותפס כת"ר בפשיטות דמותרין, משום דבכל חדר נמצא הרבה כלים של בעה"ב שאינם ניטלין בשבת מחמת כבדן, והיינו מתניתין בפ"ח דעירובין (דף פה:): וכרבי יהודה דבכה"ג אין הדיורין אוסרין לפי שנעשו כולם כאורחים אצלו, ולפיכך גם הם מותרין להוציא מבתיהם לחצר כמש"פ בשו"ע או"ח (סי' שע סי' ב). ולדידי לא ברירא לי כלל, דעד כאן לא אמרינן במשאל או משכיר בתים לאחרים דאם יש לו כלים שאינם ניטלין בשבת הוי כמי שיש לו לבעל הבית שם תפיסת יד ואינם אוסרין, אלא כשהכלים הם לגמרי של בעה"ב, וע"י שכליו שם היה לו תפיסת יד שם, משא"כ באכסניא אף די ש לבעל הבית שם כלים, הרי כהחדר כן גם הכלים גופייהו שאולים או שכורים הם להאורחים שוכרי החדרים, ושואל כל הנאה שלו ושכירות ליומא הוי ממכר, וא"כ לזמן השכירות נראה שאינם ככלים של בעה"ב ואינם גורמים תפיסת יד לבעליהם, ויהיה אסור לטלטל במסדרון בלא עירוב. עיי"ש עוד. ועיין גם בשו"ת מהרש"ם (חלק ה סי' לד) שנקט לחומרא בענין זה וז"ל 'ואמנם מ"ש די שם להבעל הבית תנורין של קאכלים מטלטלים ממקום למקום ועומדין בכל חדרין המושכרין, ואין צורך בהם להאורחין כלל ואינם מושכרין להם כלל ורשות ביד בעל הבית להוציאם משם, וכיון שהם מוקצים וכבדים הוי כדין תפיסת יד המבואר בש"ס וש"ע שם סי' שע ס"ב דאם יש לבעל הבית תפיסת יד בחדרים המושכרין אין אוסרים עליו וכו' עכ"ל. הרי דנקט המהרש"ם שרק דבר שאין לשוכר רשות להשתמש בו הוי תפיסת יד, אבל אם יש לו רשות להשתמש בו לא הוי תפיסת יד. וכן

נקט החזו"א (סי' צב) שכתב 'והלכך בנ"ד נחשבין כשנים לאסור זה על זה. אמנם יש להתיר משום תפישת יד, ואע"ג דהמטה והשלחן לא חשיב תפישת יד בעה"ב כיון דהן שאולין להשוכר, אבל הנר חשיב תפישת יד, שאינו ראוי למלאכה אחרת מחמת מיאוס וכו'" עכ"ל. L

7C אמנם באגרות משה (ח"א סי' קמא) נקט שגם כלים מושכרים הוו תפיסת יד. ובביאור הדבר כתב 'אך בכלל אין דבר זה נוגע לחדושי שאמרתי שגם דברים השכורים נחשב תפיסת יד למשכיר, דאף אם צריך רשות הא יש למשכיר רשות שהשוכר מוכרח להחזיק חפץ השכור של המשכיר מדין שומר ככל שוכר, והכא לא יכול השוכר לחזור בו משכירותו, דהא משלם לו בעד זה יותר, ובודאי מחוייב להחזיקו כל הזמן שהתנו. ואף שודאי רשאי שלא להשתמש ולהחזירו אך שישלם לו השכירות, מ"מ כ"ז שלא החזיר מחוייב לשומרו כל ימי השכירות ואין רשאי להשליכו לחוץ, כי רשות הנפקד קנוי למפקיד אף ברשות שוכר למשכיר שג"כ הוא מד' שומרין וכו'" עכ"ל. וכלומר שאע"פ שהשוכר משתמש בחפציו של המשכיר כגון במקרה וכדומה, מ"מ כיון שאין לו רשות להוציאו משם שפיר מקרי תפיסת יד של הבעל הבית ופטור מעירוב חצירות. ועייין גם בשו"ת מי יהודה להרה"ג ר' יהודה אלטמאן זצ"ל אבדק"ק מ' טשאטה (סי' מז) שנקט כסברת האג"מ הנ"ל וכתב 'וכשאני לעצמי נראה לי עוד דנהי דהחדר מושכר לבחורים וכן גם הכלים שהמה שם בחדר זה שלחן ומיטה וכדומה הכל מושכר לבחורים, עכ"ז שכירות כזו אינו מוציא שם הבעלים מהני חפצים, כי אין בהני חפצים שום כח וזכות לבחורים כלל וכלל, והבעה"ב אם ירצה יכול לשנות וליקח משם בכל עת שלחן זה או מטה הזאת ולמכרם, רק צריך ליתן להם אז איזה שלחן ומטה אחרת מקום ללמוד ולישן עליהם, ולעומת זה לבחורים אין רשות להוציא השלחן והמטה מחדר זה לשום מקום אחר אפילו המקום משומר, כי ידוע הוא דרק רשות זה נתונה להם שילמדו על השלחן וישנו על המטה וכדומה, אבל זכות בגוף הכלים אין להם ואין זה דומה לשאר שכירות כמובן, ומעתה זו גופא הוא דנחשב תפיסת יד הבעה"ב, כי יש לו שם חפצים הנ"ל אשר אין רשות להבחורים להוציאם משם חוצה, והוי תפיסת יד ממש ואינם אוסרים כלל, כן היה נראה לי בענין זה. ועכ"פ אף אם נחמיר בדבר

בודאי נ
בשו"ת
עו
מלעשו
דירתו.
ומיהו
ללמוד
מבעל ז
בין אין
שכל א
אלא א
אחד ב
בכל ע
אוכליכ
נקראיכ
זה על
ס"ג) ו
בפני ז
לחצר
אוסרינ
לזמן ז
ומבשי
מבואר
אבל ז
יכול ל
שני ש
כלל ו
באותו
שעוש

בודאי סגי להחמיר בעירוב בלא ברכה כנ"ל. עכ"ל. ועיין עוד בענין זה בשו"ת בצל החכמה (ח"ה סי' קמ).
L

יב. בענין היתר דמצי לסלוקינהו

עוד אופן מצינו שדייר שדר בחצר אינו אוסר על בני החצר ופטור מלעשות עירובי חצירות, כשהבעל הבית יכול לסלק את הדייר ממקום דירתו. ומקור דין זה בדברי התוס' בעירובין (עב. ד"ה ומודין) שכתבו 'ומיהו אם יש לאדם סופר או מלמד בביתו, או כעין אותן הבחורים הבאין ללמוד תורה ושרויין כל אחד בחדר או בעליה בפני עצמו, אע"פ שחלוקין מבעל הבית בפתו אין אוסרין עליו ולא בעו עירוב בין יש להם פתח לרה"ר בין אין להם פתח לרה"ר, דלא מיבעיא אם כולם אוכלין במקום אחד אע"פ שכל אחד ישן בחדרו קי"ל כמאן דאמר לקמן (דף עג.) מקום פיתא גורם, אלא אפילו לשמואל דאמר מקום לינה גורם או אפילו אוכלין וישנים כל אחד בחדרו, אין אוסרין זה על זה, כיון שכולם משתמשין בתוך הבית בכל עיסקי תשמישתיה באפייה ובבישול ובכל דבר, חשיבי כולהו כאילו אוכלים וישנים במקום אחד, אע"פ שיש להם פתח לצד רשות הרבים הכל נקראים על שם בעל הבית. ועוד דאין משאיל להם רשותו לאסור עליו ולא זה על זה, ומצי לסלוקינהו עכ"ל. ודברי תוס' אלו הובאו בשו"ע (סי' שע ס"ג) וז"ל 'אבל מי שיש לו מלמד או סופר בביתו וכן תלמידים הלומדים בפני הרב ודורים בביתו כל אחד בחדרו, אפילו יש לכל אחד פתח פתוח לחצר ואוכל וישן בחדרו אינם אוסרים. ועיין בביאור הלכה (שם ד"ה אינם אוסרים) שכתב 'ונראה דעד כאן לא הצריכו תרתי אלא במקום דמשאיל לזמן דלא מצי לסלוקינהו בכל שעה, ולהכי אי לאו טעם הראשון דאופין ומבשלין במקום אחד בודאי יכול לאסור וכמו דמבואר במחבר בס"ב, וכן מבואר בח"א דהיכי דאיכא תרתי טעמים אפילו השאילו לזמן ארוך שרי, אבל היכי דמצי לסלוקינהו בכל שעה כגון שלא השאילו לזמן מיוחד, לא יכול לאסור עליו אפילו אופה ומבשל בפני עצמו. וכן מצאתי בא"ר בתירוץ שני שמצדד כן דהיכי דמצי לסלוקינהו בכל שעה לא בעינן טעם הראשון כלל וכו' עכ"ל. וכלומר דלדעת הביאור הלכה אם הם אופין ומבשלין באותו מטבח של בעה"ב ומשתמשים ביחד בשאר תשמישי הבית כגון שעושין כביסה במקום אחד, וגם שמקום הדירה מושאל להם ונאפילו אם